

KONGELIG RESOLUSJON

Olje- og energidepartementet
Statsråd: Marte Mjøs Persen

Ref.nr.:
Saksnr.: 16/535-
Dato: 17. desember 2021

Klage fra Stein Olav Haakanes Rue og Gjermund Bakke på Olje- og energidepartementets vedtak av 20. juni 2014 om tillatelse til bygging av Ramsåe kraftverk. Klagen tas ikke til følge.

Bakgrunn

Stein Olav Haakanes Rue og Gjermund Bakke har søkt om tillatelse til bygging og drift av Ramsåe kraftverk. Kraftverket vil ha en årlig kraftproduksjon på om lag 7,8 GWh.

NVE innstilte 19.12.2013 at det ble gitt tillatelse til søknaden. Olje- og energidepartementet ga tillatelse til Ramsåe kraftverk på nærmere angitte vilkår i vedtak av 20.06.2014.

Vedtaket er påklaget, spesifikt vilkåret om at øvre del av vannveien skal etableres som tunnel. Klagesaken behandles ved kgl.res., jf. forvaltningsloven § 28. Olje- og energidepartementet anbefaler at klagen ikke tas til følge og at OEDs opprinnelige vedtak med vilkår opprettholdes.

Utkast til kgl. res. har vært forelagt berørte departementer.

1. Klage

Stein Olav Haakanes Rue og Gjermund Bakke (klagerne) har påklaget vedtaket i brev av 08.07.2014. Klagen gjelder vilkåret om at deler av vannveien skal etableres som tunnel. Klagerne mener det ikke er sannsynliggjort at tunnelboring vil ha positiv effekt for landskap, friluftsliv og villrein.

I klagen ble det opplyst at det ville gis en utfyllende redegjørelse for klagegrunnlaget på et senere tidspunkt. Dette ble fulgt opp i brev til departementet av 10.02.2021.

Klagerne anfører følgende:

- NVE har i innstillingen til departementet ikke tallfestet kostnadene ved vilkåret om tunnel i øvre del. Etter klagerens syn bidrar det aktuelle vilkåret til å undergrave tiltakets lønnsomhet.

- Den positive effekten av tunnel er i liten grad faglig begrunnet, både hva gjelder forholdet til landskap og til villrein.
- Den øvre del av tiltaksområdet, hvor vilkåret om tunnel gjelder, er lite synlig fra dalbunnen. Det er lite ferdsel i det aktuelle området.
- På sikt vil det etableres skog i det aktuelle området, og dette innebærer at etablering av vannvei i grøft vil bli mindre synlig.
- Anleggsvirksomheten vil pågå på en tid av året da området er lite brukt av villrein.
- Erfaring fra annen utbyggingsvirksomhet viser at anleggsvirksomhet i randsonen til villreinens leveområde ikke påvirker dyrenes adferd i nevneverdig grad.

2. Departementets vurdering

Innledning

I vurderingen av klagen kan klageinstansen prøve alle sider av saken og ta hensyn til nye omstendigheter, jf. forvaltningsloven § 34. Departementet vil ta for seg klagerens anførsler i den grad det er nødvendig for å begrunne avgjørelsen i saken.

Om landskap

Konsekvenser for landskap av vannveiens øvre del var et sentralt tema i konsesjonsbehandlingen. I departementets vedtak vises det til NVEs vurdering av dette temaet i innstillingen av 19.12.2013. Det framgår av innstillingen at tiltakshaverne ga uttrykk for stor skepsis til å etablere øvre delen av vannveien i tunnel. I tillegg til at det ville øke kostnadene ved tiltaket, ble det også påpekt at inngrepene ved inntaket og påhugg likevel ville bli relativt store. Dette ble tilbakevist av NVE, som viste til at dette var vanlig praksis, og at erfaring tilsa at inngrepene ved tunnelboring ville bli begrensede.

NVE la til grunn for sin anbefaling at øvre del av rørtraseen skulle etableres i et sårbart høyfjellsterreng, og at etablering av en rørgrøft i dette terrenget ville være i strid med departementets retningslinjer for små vannkraftverk.

Klagerne har med henvisning til Nibios analyse av gjengroingspotensialet i området vist til at øvre del av tiltaksområdet på sikt har potensial for gjengroing, og at dette innebærer at synligheten av en rørgrøft vil bli redusert med tiden. Det blir også påpekt at den øvre del av området er lite eksponert og lite brukt til friluftsliv.

Departementet slutter seg til NVEs vurdering av at øvre del av rørtraseen må regnes som sårbart høyfjell. Etter departementets syn vil en rørgrøft i dette terrenget være synlig i lang tid, selv om synligheten vil avta med tiden. Når det gjelder mulig gjengroing, vil ikke departementet se bort fra at skoggrensa vil trekke oppover i terrenget, slik det går fram av Nibios analyse. Det må imidlertid påpekes at flybilder av området, slik det for eksempel framgår av NVEs kartløsning "NVE Atlas", viser at det i dag er lite vegetasjonsdekke på den strekningen vilkåret om tunnelboring gjelder. Etter departementets syn indikerer dette at en eventuell gjengroing i området vil ta lang tid. Departementet finner at gjengroingspotensialet derfor ikke kan vektlegges.

Det ble i den opprinnelige konsesjonsvurderingen pekt på at ulempene av tiltaket for landskap kan avbøtes med etablering av boret tunnel i øvre del. Departementet kan ikke se at det i klagen er fremkommet nye opplysninger som medfører grunn til å endre vurderingen av virkningene for landskap.

Om hensynet til villrein

Departementet la i vedtaket til grunn at en utbygging i samsvar med NVEs innstilling ville ha begrensede ulemper for villrein.

I departementets vedtak vises det til "Regional plan for Hardangervidda (2011-2015)" med følgende retningslinjer:

"Ny eller utvidelse av eksisterende kraftutbygging eller kraftlinjer bør unngås i villreinens leveområder.

Unntak kan gjøre for tiltak som ikke innebærer nye inngrep av betydning for bevaring av villreinstammet, samt for tiltak med samlet positiv miljøgevinst knyttet til villrein, landskap og andre miljø- og verneinteresser."

Planen er nå oppdatert for perioden 2019-2035 med oppdaterte retningslinjer:

"Ny kraftutbygging, utvidelse av eksisterende kraftanlegg, nye kraftlinjer, andre større energianlegg og vindkraftanlegg for mer enn egen bruk skal ikke skje i nasjonale villreinområder. Eventuelle unntak forutsetter at det ikke gir negative konsekvenser for villrein og andre naturverdier, og en samlet positiv miljøgevinst knyttet til villrein, landskap og andre miljø- og verneinteresser."

Departementet merker seg at endringen innebærer en innskjerpelse i retningslinjene, ved at ny kraftutbygging *ikke skal skje*, mens det tidligere *burde unngås*.

Klager har vedlagt klagen oversendt dokumentasjon knyttet til villreinens bruk av det aktuelle området. Klager mener området er lite brukt på den tiden av året anleggsvirksomhet vil finne sted, og at tunnelboring kan ha større ulemper for villrein enn etablering av rørgrøft. Klager viser også til undersøkelser i forbindelse med anleggsvirksomhet ved Sønstevann lenger nord, og mener det framgår av disse at villrein i liten grad blir forstyrret av anleggsvirksomhet.

Departementet vil påpeke at tunnel som avbøtende tiltak først og fremst var begrunnet i hensynet til landskap. De sentrale avbøtende tiltak av hensyn til villrein knytter seg til tidspunktet for anleggsperioden og at det ikke skal etableres adkomst til inntaket. Departementet har lagt dette til grunn for vedtaket, og opprettholder vurderingen av at tiltaket med disse vilkårene vil ha begrensede ulemper for villrein.

Om lønnsomhet

Klager mener at tiltaket vil være ulønnsomt, gitt vilkåret om tunnel i øvre del av rørtraseen, og peker på at NVE og OED ikke har tallfestet utbyggingskostnadene gitt det aktuelle vilkåret. Det

vises til at ingen utbyggingsaktører inntil nylig har vist interesse for realisering av tiltaket etter at konsesjonen ble gitt.

Departementet vil understreke at det ved konsesjonsbehandlingen skjer en avveining av fordelene av tiltaket opp mot ulempene for allmenne og private interesser. I vurderingen av Ramsåe kraftverk har departementet etter innstilling fra NVE kommet til at fordelene ved tiltaket er større enn ulempene under forutsetning av at øvre del av rørtraseen etableres som boret tunnel. Alternativet med rørgate ble drøftet i konsesjonsbehandlingen og ble vurdert å være i strid med departementets retningslinjer for små kraftverk. Selv om vilkåret om tunnel øker utbyggingskostnaden, vil alternativet til å gi konsesjon med vilkår om tunnel være å avslå konsesjonssøknaden.

Departementet vil påpeke at en konsesjon gir en opsjon for utbygging for konsesjonæren. Det settes i vilkårene en frist for å starte utbygging på fem år. Denne fristen kan etter søknad fra konsesjonæren forlenges med ytterligere fem år. Departementet legger til grunn at det i løpet av denne perioden kan skje en utvikling som endrer de økonomiske forutsetningene, både i positiv og negativ retning for konsesjonæren. Departementet vil påpeke at byggefristen løper fra det tidspunktet klagen er ferdig behandlet med endelig virkning.

3. Konklusjon

Etter en gjennomgang og vurdering av klagen, kan ikke departementet se at saken står i en annen stilling nå enn da departementet fattet vedtak 20.06.2014. Departementet vil peke på at klagen i hovedsak omhandler de samme momentene som ble vurdert i departementets vedtak, og i stor grad handler om hvordan de ulike virkningene er vektlagt.

Departementet anser at de samfunnsmessige fordelene ved Ramsåe kraftverk er større enn skadene og ulempene for allmenne og private interesser, med de vilkårene som ble fastsatt i departementets vedtak av 20.6.2014, herunder etablering av vannvei i tunnel i øvre del.

Departementet tilrår at klagen fra Stein Olav Haakanes Rue og Gjermund Bakke ikke tas til følge.

Olje- og energidepartementet

t i l r å r:

Klage fra Stein Olav Haakanes Rue og Gjermund Bakke på Olje- og energidepartementets vedtak av 20. juni 2014 om tillatelse til bygging av Ramsåe kraftverk. Klagen tas ikke til følge.